

**BARLANGVILÁGÍTÁS 2.
nemzetközi konferencia**

2014. október 9-11.

Felsőtárkány

(lásd a 2. oldalon)

**BARLANGKUTATÓK SZAKMAI
TALÁLKOZÓJA**

2014. szeptember 21-23.

Cserépfalu

(lásd a 3. oldalon)

PROGRAMOK
RENDEZVÉNYEK
BESZÁMOLÓK
JELENTÉSEK
RÖVID CIKKEK
KÖZLEMÉNYEK
HÍREK
HIRDETMÉNYEK

2014.

szeptember–október

PROGRAMOK, RENDEZVÉNYEK

BARLANGVILÁGÍTÁS 2. nemzetközi konferencia

Büki Nemzeti Park Oktató- és Látogatóközpont
Felsőtárkány, 2014. október 9–11.

A Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat 2000-ben rendezett Barlangvilágítás nemzetközi konferenciája óta jelentős fejlődés történt mind az egyéni, mind az idegenforgalmi barlangok világítása terén, elsősorban a LED-es izzó kifejlesztése és alkalmazása következtében. Célszerűnek tartjuk, hogy az elmúlt több mint egy évtized alatt bekövetkezett fejlődés eredményeit, tapasztalatait (előnyeit, esetleges hátrányait) széleskörűen bemutassuk és megvitassuk.

Program

- Okt. 9.
11⁰⁰ Regisztráció
14⁰⁰ Megnyitó
14³⁰ Előadások, bemutatók
- Okt. 10.
9⁰⁰ Egész napos autóbuzos kirándulás Baradla aggteleki és vörös-tói szakasza és a Rákóczi-barlang LED-es világításának bemutatására, ebéddel
- Okt. 11.
9⁰⁰ Fél napos autóbuzos kirándulás a lillafüredi Anna- és Szt. István-barlang LED-es világításának bemutatására
14⁰⁰ Kerekasztal beszélgetés a kirándulás tapasztalatairól és zárófogadás

Részvételi díjak:

Teljes részvételi díj: 15 000 forint, MKBT-tagoknak 12 000 Ft, mely magában foglalja a konferencián való részvételt, az írásos anyagokat, a lillafüredi Anna- és Szt. István, valamint az aggteleki Baradla-barlang és a Rákóczi-barlang bemutatását (egész napos autóbuzos kirándulás keretében ebéddel) és a zárófogadást.

Egy napi díjak:

Első napi (előadások, írásos anyagok) díj: 3000 Ft, MKBT-tagoknak 2500 Ft.
Második napi díj (aggteleki kirándulás ebéddel): 7000 Ft, MKBT-tagoknak 5500 Ft.
Harmadik napi díj: (lillafüredi kirándulás + zárófogadás): 5000 Ft, MKBT-tagoknak 4000 Ft.

Kérjük az érdeklődőket, hogy a teljes, vagy egy-egy napra vonatkozó részvételi szándékukat **szeptember 22-ig** a jelezzék a Titkárságon.

Titkárság

HALOTTAK EMLÉKÉÜL – ÉLŐK INTELMEÜL

Szokásos csendes megemlékezésünket **2014. november 3-án (hétfőn), 17³⁰ órakor** tartjuk a Szemlő-hegyi-barlang fölötti Barlangkutató Emlékkertben.

Ekkora elkészül az évek óta tervezett emléktábla is.

Mindenkit szeretettel várunk.

Titkárság

BARLANGKUTATÓK SZAKMAI TALÁLKOZÓJA

2014. november 7–9.
Cserépfalui Látogatópark
a Hór-völgy bejáratánál

Az idei rendezvény keretében több előadással is megemlékezünk Herman Ottó halálának 100. évfordulójáról. A részletes program (előadások, vetítések beosztása, időpontja) a Tájékoztató november–december havi számában, illetve a Társulat honlapján jelenik meg.

Részvételi díj: 3000 Ft, MKBT tagoknak 1500 Ft, mely a szombat esti zsíroskenyér partit is magában foglalja. A jó hangulatról a Speleo Band és az Adrenalin Tourist Rock Band gondoskodik.

Szállásfoglalás: egyénileg történik. Az elérhető szállások listája és ára megtalálható a www.cserepfalu.hu oldalon. Tömegszállítás ára kb. 2000 Ft/fő/éj, magánszállások ára kb. 3000 Ft/fő/éj.

Étkezés: a rendezvény helyszínén szombaton és vasárnap kétfogásos ebéd rendelhető, alkalmanként 1300 Ft/fő áron. A helyszínen büfé működik.

Jelentkezés: a szervezés érdekében kérjük, hogy az előadások, vetítések címét és az étkezési igényeket **2014. október 6-ig** szíveskedjetelek jelezni a Titkárságon, elektronikusan vagy személyesen.

Szervezők

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

FIGYELEM

Felhívjuk a **Cholnoky Jenő karszt- és barlangkutatói pályázaton** részt venni kívánó csoportokat, egyéni kutatókat, hogy a pályázat beadási határideje 2014. szeptember 30. A pályázat részletes – a korábbiaktól eltérő – kiírása a Tájékoztató ez év május–júniusi számának 6. oldalán olvasható.

OSZTRÁK BIZTOSÍTÁS

A 2015-re esedékes osztrák biztosítások megkötésének határideje az előzetes információk szerint idén október vége. Az aktuális díjakról szeptember 22-e után kapunk értesítést.

Kérünk mindenkit, aki jövőre új biztosítást szeretne kötni vagy a meglévő biztosítást szeretné hosszabbítani, hogy szeptember végétől figyelje a Társulat levelező listáját és honlapját, ahol pontos részletekkel jelentkezünk.

GYARAPODOTT A KÖNYVTÁR

Újlaki Károly – egykori MKBT-tag – jóvoltából jelentős anyaggal gyarapodott a Társulat könyvtára. Dörre Tivadar, a Vasárnapi Újság című folyóirat illusztrátorának hagyatékából a Természettudományi Közlöny 1887. júniusi számában megjelent, Hazay Gyula tollából A „József főherceg barlang” a Biharban című cikk teljes illusztrációjának eredeti anyaga (1 térkép és 6 db 80x57 cm-es szénrajz) került az MKBT könyvtárába. A térkép Hazay aláírásával 1886-ban készült.

A rajzok restaurálásra várnak, mely után remélhetőleg mód lesz a nyilvánosság számára történő bemutatásra is.

Az adományozó cserébe Aggtelek környéki barlangos program megszervezését és lebonyolítását kérte a Társulattól, melynek megvalósításáért ezúton mondunk köszönetet Gruber Péternek és Stieber Józsefnek.

Dávid és Góliát, Bábel tornya a József főherceg-barlangban

A KARSZT ÉS BARLANG 2012–2013. ÉVI SZÁMÁNAK MEGJELENTETÉSE

Társulatunk minden ideai próbálkozása ellenére sem sikerült pályázati úton előteremteni a folyóirat kiadásához szükséges mintegy 500 000 Ft-ot, ezért sajnós kénytelenek vagyunk tagjainkhoz és a folyóirat olvasóihoz fordulni, hogy legyenek segítségünkre a folyóirat megjelentetésében.

A kiadás támogatására szánt adományokat a Karszt és Barlang Alapítvány számára lehet eljuttatni. Eddig 90 000 Ft összegű felajánlás érkezett az alapítványhoz.

Számlaszám: 10200830-32373202-00000000, a megjegyzésben kérjük feltüntetni Karszt és Barlang 12–13.

Természetesen az adományozók nevét a kiadványban feltüntetjük.

ŐSZI SZAKMAI TANULMÁNYÚT

A 2014 őszére tervezett hazai szakmai tanulmányút, programütközések miatt, 2015 tavaszán kerül lebonyolításra, melyről a Tájékoztatóban időben közlünk részleteket.

TÁMOGATÓINK

Adventure Caving Bt.	40 000 Ft	Dr. Rill Attila	6000 Ft
Kollár K. Attila	5000 Ft	Vendég Árpád	6000 Ft
Bacsu Dénes	5000 Ft	név nélkül	4000 Ft
Keresztes Anikó	4000 Ft		

Az adományokat szívből köszönjük.

BESZÁMOLÓK, RÖVID CIKKEK

FÉLÚTON A KECSŐ-FORRÁS FELÉ

Az Aggteleki-karszt és a Szlovák-karszt Világörökség barlangjainak kezelése keretében nemrégiben végzett víznyomjelzések izgalmas eredményeket hoztak. A kimutatott összefüggésekről Stieber József több ízben is beszámolt, összefoglalója a Tájékoztatóban is megjelent. A zárójelentés még nem készült el, a feldolgozás még folyamatban van. Az elsődleges eredmények alapján közben megkezdődött az eredményekhez is kapcsolódó feltáró kutatás megszervezése. Az első ütemben célterületünket a Haragistya-fennsík északnyugati részén jelöltük ki, és a kutatást a Vízfakadás-barlangban kezdtük meg. Ez az alig ismert objektum, amely csak időszakosan tűnik barlangnak, a szlovák határtól innen tíz méterre található. Kutatását a VITUKI dolgozói kezdték 1978-ban, az eredményekről a Papp Ferenc csoport számolt be 1981-ben (Berhidai T., Holl B.). Ők akkor nyolc méterre ástak le, ahol egy hasadék állta útjukat. Néhány méterrel lejjebb vízzel kitöltött járatot sejtettek, amelynek falai már távolabb látszottak egymástól. A hasadék végében ugyanakkor erős vízcsobogás

volt hallható.

Az érdeklődés középpontjába akkor került ismét, amikor 1997-ben egy kis házi munka során elkészítettem a hazai ún. "szifonkatasztert". Minthogy a beszámoló alapján a szóban forgó barlang ígéretes víz alatti célpontnak bizonyult, a Plózer csoport próbálkozott a vízfelület elérésével. Akkor azonban nem boldogultunk a nagyobb sziklával és a száklószűkülettel.

A Vízfakadás-barlang egy polje hidrológiai egysége, amelynek területe kb. 1 km². A polje teljes vízgyűjtő területe az első felmérés alapján kb. ennek a duplája. A vízgyűjtő egyik jelentős része a magyar oldalon van, és ezt fejezi le a barlang. Egykor víznyelőként is működhetett, de jelenleg a levonuló vizek előbb elnyelődnek. Kiadós csapadék idején sem nyel, hanem forrása a poljének, amin akár nyolc méter mély tó is kialakulhat. A polje vizét levezető nyelő erősen el lehet tömődve, mert a tó sokáig megmarad. A környékbeliek gyermekkorukban műanyag kádakkal csónakáztak benne. A nyomjelzők a Vízfakadásba adagolt bakteriofág a Kecő-forrásban látott napvilágot.

Munkacsoportunkkal idén nyáron már jóval felkészültebben vonultunk fel a helyszínre. Az első hétvégén sikerült 12 méter mélységbe lejutni, ahol egy keskeny és hosszú hasadékba láttunk be. Nem szélesedett, és nem állt benne víz, de a csobogás már hallható volt. A következő alkalommal sikerült elérni a patakos ágot, amely kb. 50 l/perc hozamú. A víz az Agancsos-rét irányából Kecő felé tart, és egyelőre az oldott falú járatot kitöltő omladékban tűnik el.

A kutatásban részt vettek: Ba Julianna, Kovács Richárd, Köblös Gabriella, Michalik Zoltán, Pál Zsolt, Polacsek Zsolt, Szabó Zoltán, Tóth Attila, Vendégh Mátyás.

Köszönjük az Aggteleki Nemzeti Parknak a támogatást és a felszállásban nyújtott segítséget!

*Szabó Zoltán
kutatásvezető*

TÖRÖKVÉSZ-ÚTI-BARLANG

Mint tudjátok, június végén megnyílt egy szép, közel 3 m magas, 2 m átmérőjű, teljesen szabályos gömbfülke a Móricz Gimnázium és az általános iskola között 2,8 m mélységben, egy csatornabekötés közben.

Az erősen huzatos hasadékokat tartalmazó barlangüreget megkutatuk, és a huzat útját követve 20 méteren belül belyukadtunk a Ferenc-hegyi-barlang régi, véglegesen elzárt bejárata és a Kígyó torka közötti 40 méteres kuszodába. Ezek után az úttest közepén nyíló bejáratot a nemzeti park, ill. a felügyelőség előírása szerint véglegesen, vasbeton dugóval lezártuk oly módon, hogy a természetes barlangjáratban nem okoztunk változást.

Aki engedéllyel túrázik a "régi részben", amennyiben a Plútó-terem felől érkezve Kígyó torka előtt felmászik a kuszodába, 30 m után, balra az első elágazáson keresztül juthat el oda, majd egy hónap múlva, ha a dűcolatot eltávolítottuk.

Az érdeklődőket szívesen odavezetjük október 18-án, szombaton. A korlátozott létszám miatt előzetes jelentkezést kérünk a losz@geology.elte.hu címen – de csak majd október első felében. A túra végpontján mindenki kap egy fadarabot a barlangot lezáró zsaluzatból, amit ki kell szállítanunk. Egyúttal megtisztítjuk a régi bejárat alatti szeméthalomtól is a barlangot.

Adamkó Péter–Leél-Őssy Szabolcs

AZ ISZTRIAI-FÉLSZIGETEN JÁRT A TÁRSULAT

2014. augusztus 2–10. között 23 fővel Horvátországban túráztunk. Az első és utolsó éjszakát kivéve támaszpontunk az Isztriai-félsziget északnyugati részén található Baredine-barlang környéke volt.

Az odautazás napján – kisebb-nagyobb dugókkal és füstölő fékkel fűszerezve – Krk-szigeten éjszakáztunk, ahol másnap a **Biserujka** idegenforgalmi barlangot látogattuk meg. A barlang képződményei a gyér világításban nem nagyon érvényesültek, viszont saját világítóeszközök használatáról a vezető hallani sem akart, így halvány emlékekkel távoztunk a helyszínről. Miután Opatijában egy igazi villámátogatást tettünk, hatalmas mediterrán zivatarban érkeztünk meg a Poreč közelében lévő Nova Vas településre, ahol szerencsénkre egy csepp eső sem esett. Itt a **Baredina-barlang** tulajdonosa, Silvio Legović várta csapatunkat. Miután felvertük sátrainkat, mindjárt le is mehettünk a barlangba, ahol rendkívül változatos színű és formájú képződmények vártak ránk, majd a legalsó szinten lévő teremben barlangi götét is láthattunk. A barlang felszíni környezete legutóbbi, jó tíz évvel ezelőtti otlétünkhöz képest is megváltozott. A kis fogadóépületből hatalmas vendéglő lett, mellette pedig barlang-történeti kiállítás létesült. Egy közeli zombolyban a függőleges barlangok bejárást próbálhatják ki a vállalkozó szelleműek.

Alkalmi kempingünk mellett volt egy kis házikó is, melynek tetőterében alhattunk volna, de ott éppen szlovák barlangászok tanyáztak, ezért csak a konyhát használtuk. Nagyon hangulatos hajnalokat éltünk át, amikor a szomszédban lakó valamennyi háziállat (szamarak, kakas, ludak) koncerteztek, de mindezt elnéztük nekik cserébe az igen kedvező szállásdíjért.

Hétfőn dél felé vettük az irányt, s a **Lim-fjord** környékét kerestük fel. Először a szárazföld felől közelítettük meg, mert a fjord végében található **Szent Romualdo-barlang** volt a célpont. A meredeken felvezető hegyi ösvény az előző napi esőtől jó csúszós volt, de megérte a küzdelmet, mert nagyon látványos barlangot láthattunk, benne egy kb. 200 fős denevérkolóniával, mely otlétünk alatt még szárnyra is kapott. A barlang után visszaútban megálltunk a legjobb kilátópontnál kialakított parkolóban, ahol rengeteg helyi gasztronómiai specialitást is lehetett kapni. Innen pedig **Vrsar**-ba vezetett utunk, ahol két hajót béreltünk, s egy kétórás út keretében a tenger felől hatoltunk be a fjordba. Itt középtájon a Kalóz-barlangba lehetett felmenni, mely előtt büfé működik. A bátrabbak még fürödtek is, bár a ki- és bejutást a rendes lejáró hiánya eléggé megnehezítette. A hajóút után még Rovinj-t kerestük fel, ahol városnézés zárta a napi programot.

Negyedik napunkon a csoport kétfelé vált, a társaság egyik része a **Bregi-zomboly**-ban túrázott, mely 273 méteres mélységével Isztria legmélyebb és 2045 méteres ismert hosszával leghosszabb barlangja. A túrát megnehezíti a sok és változatos mélységű akna. A többiek a flissben keletkezett és geológiai szempontból rendkívül érdekes **Piskovica-barlang**ba látogattak, mely 1036 méteres hosszával a félsziget második leghosszabb barlangja. Bejárása nem igényelt különösebb erőfeszítést, viszont a látvány igen megérte. A szépen meanderező alagútjellegű járatban jól megfigyelhetők a márga és homokkőrétegek, a plafonon pedig végig követhető az a 15–30 cm mélységű csatorna, mely a keletkezés kezdeti fázisában játszott fontos szerepet. Helyenként rendkívül érdekes agyagképződményeket is láthattunk.

Délután Verne Gyula Sándor Mátyás című regényéből ismert **Pazin** vára alatt található hasonló nevű barlangba készültünk, ám a már említett nagy felhőszakadás mi-

att a barlangba befolyó víz szintje megemelkedett, s a túrát el kellett halasztani. Kicsit nézegettük a szurdok fölött kifeszített tiroli hídon átcúsúzókat, majd a város felderítésére indultunk. Időközben azonban az eső is eleredt, így a vár alatti Verne étteremben találkoztunk össze, s kellemes vörösborok mellett szárítottunk, majd hazaindultunk. Útközben még a közeli Beram templomában felkerestük a nevezetes 1474-ből származó Halál-tánc freskókat is. A zombolyosokra azonban még jó sokáig kellett várni, hogy este 10 felé hazaérkezzenek.

A kimaradt barlangtúra miatt a program némileg felborult, de szerencsére semmit sem kellett kihagyni miatta. Következő napunkon már gyönyörű idő lett, amikor a **Festinsko kraljevstvo** idegenforgalmi barlangot néztük meg. Ez is, akárcsak a félsziget valamennyi idegenforgalmi barlangja, zombolyszerű bejáratral indul, s rendkívül gazdag képződményekben. Sajnos a képződmények nagy részét megrongálták, azonban még így is maradt látnivaló. A barlangokban kellemes 15–16 fokos hőmérséklet van, így valamennyit pólóban és szandálban jártuk végig. A barlanglátogatás után **Motovun** hegyi települést kerestük fel, mely várományos a Világörökség címre is. A városka fekvése valóban rendkívül látványos, de akkor még nem tudtuk, hogy látunk még ennél varázslatosabb helyet is. Innen igyekeznünk kellett vissza **Pazinba**, mert délutánra volt megbeszélve az eső miatt elmaradt barlangtúra. Ezúttal napsütésben vártunk a Lovac-szálló mögött türelmesen, míg a vezetők leszaladtak a tanösvényen a vízszintet ellenőrizni, és járhatóknak minősítették a barlangot. Az egész csoport lejött a patakhoz, ahonnan kilencen indultunk a barlang felé két vezetőnkkel meg két külföldivel. Beöltözés után a patak mohos kövein csúszkálva, illetve részben a vízben közelítettük meg a monumentális bejáratot. Helyenként fix kötelek segítettek a továbbjutást. Először egy 15 m-es, majd beljebb egy 40 m-es kötélpályán áthaladva értük el a végponti tavat, kb. 100 m-re a bejáratától. Az óriási teremben, ami erősen be volt párásodva, a patak volt szinte az egyetlen látványosság. Néhány kisebb lefolyáson és cseppkőkérgen kívül csak a hatalmas falak fogadtak minket. Visszafelé a vezetők mindenkit felhúztak, így négy óra alatt sikerült lebonyolítani a programot. Ez alatt a többiek a város túlsó végén felkeresték a **Zarečki krov** nevezetű látványosságot, amely egy széles barlangszáj tetejéről lezúduló vízesés. Néhányan fürödtek az alatta levő tóban, de minket nem vonzott a víz. A vállalkozó szelleműbék viszont a barlangba is bementek, bár ott elég nagy volt a sár.

Másnap a **Mramornica-barlangba** látogattunk, mely szintén látványos cseppkő-képződményekben bővelkedett. Helyenként 19. századi feliratokat is láthattunk. A barlangban méretes hordókban tárolták a vörösborot, melyet barlangos címkével ellátva, palackozva is lehetett vásárolni. A nap hátralévő részét **Pulában** töltöttük, majd hazafelé egy műszaki hiba okozta kényszerpihenő során megismerhettük **Bale** városkát, ahol több száz évvel ezelőtt megállt az idő.

Utolsó isztriai napunkon a mikrobuszunk nem mozoghatott, így a velünk lévő két másik jármű segítségével, két fuvarral jutottunk be a közeli **Porečbe**, ahol délutánig szabad programunk volt. Miután ugyanezen a módon mindannyian visszaértünk a szálláshelyre, késő estig tartó búcsúpartit rendeztünk, ahol megköstölhattuk a mediterrán gulyást, valamint a sötétvörös isztriai vörösborot is.

Továbbindulásunk reggelén Silvio még egyszer levitte a társaságot a Baredine-barlangba, majd elindultunk hazafelé. Útközben néhány dugót végigaraszolva értük el a **Vrelo-barlangot**, majd a **Lokve-barlangot**. Ez utóbbi néhány éve látogatható újra, meglepően impozáns, hatalmas méretekkel, szinte szlovéniai hasonlóságú képződmények találhatóak benne. A barlangtúra utánra még maradt egy villámlátogatásnyi idő a **Golubnjak park rombarlangjaira**, majd késő estére értük el szlovéniai kempingün-

ket Szlovéniában, a horvát határ közvetlen közelében, Vinicán.

Záróprogramként a szlovéniai **Kostanjevica-barlangot** szerettük volna felkeresni, ám miután a megbeszélte időpontot kicsit lekéstük, két órát kellett volna várni a bejutásra, így ezt inkább lemondtuk. A barlangot üzemeltető csoporttal történt utólagos levélváltás után viszont jövőre egy valódi overállos túrára is lehetőség ígérkezik.

F. N.

MONTENEGRÓ 2014

A Njegusi–Lovćen térségébe szervezett 12. magyar kutatóexpedíció 2014. augusztus 2-16. között, változatlanul nagy érdeklődés mellett zajlott le: az ismét a Duboki do melletti mezőn felállított táborunk regisztrált résztvevőinek összlétszáma (gyerekeket és családtagokat is beszámítva) 117 fő volt. Közülük 47-en első alkalommal csatlakoztak az expedícióhoz, s a tábornapló tanúsága szerint a kutatómunkában összesen 84 fő vett részt.

A legintenzívebb kutatások most is a Štirovnik DNy-i előterében nyíló **Kétlyukú-barlangra** irányultak, ahol a tavaly felfedezett 2 kilométernyi új szakasz számos nyitott végpontja további jelentős feltárásokat vetített előre; sőt az aktív főágnak a Jeges-barlang alá húzódó helyzete alapján felmerült a két rendszer esetleges összeköthetősége is. Itt a felderítő- és térképező munka „melegváltással”, három (egyenként 5 illetve 4–4 napos) bivakos akció keretében folyt, s elsősorban a barlangi patak folyásirányában haladt előre. A főág újonnan feltárt részét az addigi enyhe esésű, meanderező jelleggel ellentétben aknákon és letöréseken alábukó vízesések sorozata alkotja, ami számottevően megnövelte a barlang mélységét: a tavalyi kb. -240 m-rel szemben a jelenlegi végpont – egy következő aknát tagoló párkány – már kb. -420 m-en helyezkedik el. Am itt, illetve a *Ménkü-ág* (a *Körforgalom* és a *Domonkos-akna* között még „hiányzó”, szűk meanderszakasz) felderítésével elért, együttesen 470 méteres továbbjutásnál is jelentősebb mértékben növelte a rendszer hosszát a **Jeges-barlang** fentiekkel párhuzamosan végzett, célirányos átvizsgálása. A harmadikként, augusztus 8-án leszálló kutatóbrigád (Kiss Bori, Sárközi Ádám, Gyovai Tamás) a bejárat aknasor alatt induló meander felső részéhez csatlakozó oldal-labirintusban, a huzatot követve egy É felé tartó járatra bukkant, ami két ereszkedést követően a Kétlyukú *Szifonkerülőjének* mennyezetére torkollott rá! Az immár összefüggő **Kétlyukú–Jeges-barlangrendszer** feltárt hossza jelenleg 6,1 km-re becsülhető (ebből felmérve 5867 m: a Jeges-barlangban korábban 944 m, az összekötő szakaszon 269 m, a Kétlyukúban pedig 4654 m), így az felzárkózott a montenegrói hossz-ranglista második helyére a Njeges-barlang mellé (ennek kb. 6,1 km-es hosszából 5936 m van felmérve; itt idén további bivak-kapacitás hiányában kutatás nem történt).

Hasonlóan komoly várakozások előzték meg a Lovćen-vonulat második legmagasabb csúcsa, a Jezerski vrh K-i előterében 1295 m tszf. magasságban nyíló **Lahner-barlang** feltárásának folytatását is, hiszen itt a tavalyi utolsó műszak a mélypontot eltorlaszoló omladékok áttörve, egy tágas, aktív meanderből fordult további idő hiányában vissza. Az ideai felderítőakciókat azonban már kevésbé kísérte szerencse: azok a rövidesen ismét beszűkülő, omladékos járatban egy újabb szűkület-átbontás dacára is csak kb. 150 m továbbjutást eredményeztek. Az elért végpontot egy törmelékkel kitöltött szűk kulcslyuk-szelvény alkotja, amit a járat magasabbra nyúló részei felől sem sikerült megkerülni. A felmérés jelenlegi állása (728 m / -196 m) szerint a barlang ismert

hossza már megközelíti az 1 km-t, mélysége pedig -260 m-re becsülhető; hőmérséklete viszont e mélyzónában sem haladja meg a 4 °C-t.

Folytatódtak a kutatások öt másik objektumban is, de a már kb. 50 m mélységig feltárt *Bence-barlangjában* a következő akna elérését akadályozó szűkület áttörését nem tudtuk befejezni; s nem sikerült továbbvezető járatokra bukkanni a tábor feletti hegyoldalon 2003 után végre ismét megtalált *Trikós-barlang* (-71 m), az ugyanitt talált felfedezett *Megint Péntek* (kb. -68 m), a Jasikovica nevű töbörmezőn nyíló *Nyúl-on-túl-barlang* (kb. -60 m), illetve a tábortól légvonalban is jó 25 km-re eső, s a Diogenes csoport 1989. évi Risan-túrája során feltárt *Diogenes-barlang* (kb. -140 m) még kérdőjeles pontjainak átvizsgálásával sem.

A 2014-ben újonnan feltárt, összesen 1,9 km-nyi járáthossz fennmaradó részét így a terepbejárások során – részben még az előző években – talált objektumok felderítése hozta, ami idén 26-tal gyarapította a kutatási területünkön megismert, a 10 m-es hosszúságot vagy mélységet meghaladó barlangok számát. A térség kiemelt helyzetének megfelelően az új barlangok zömmel függőleges kifejlődésűek, sajnos a továbbkutatás szempontjából egyikük sem túl ígéretes: végpontjaik törmelékkitöltéssel zárulnak avagy járhatatlanná szűkülnek. A legmélyebbnek közülük a Štirovnik DNY-i oldalában tátongó **Csókás-barlang** (kb. -80 m) és a Jeges-barlanggal szemközti töbörckében négy bejárattal nyíló **Ötörai tea aknája** (-73 m) bizonyult; de meghaladja a hazai viszonylatban már jelentősnek számító 50 m-es mélységet a Bizaljevác romfalú közelében lévő, messziről érezhető huzatot árasztó **Hideglelős-barlang** is.

A feltáró kutatások mellett jelentős volt az expedíció dokumentációs tevékenysége is. Poligonmérésen alapuló térképezést 6 barlangban, összesen mintegy 1900 fm hosszban végeztünk, 24 további barlangról (köztük 17 újonnan felderítettéről) térképvázlat készült. Az új objektumokon kívül megtörtént 6 régebben, 2003–2006 között felfedezett barlang GPS-bemérése és bejárati fotodokumentálása is, a terepi azonosítást segítő táblácskákkal ellátott barlangok száma pedig 15-tel gyarapodott. Végül az eredmények között említendő az is, hogy a mély barlangokban történt munka- és gyakorlótúrák keretében hatan (Gyovai Tamás, Kalotai Zsófia, Kun Botond, Mészáros József, Mihályi Tibor és Zádor Zsófia) tettek sikeres T2 beszerelési vizsgát.

Az eddigi 12 expedíció eredményeit és előzményeit együttesen értékelve, a mintegy 40 km²-es kutatási területen általunk ismert barlangok száma idén 170-re emelkedett; ám ezek közül csupán 24 esetében találtunk publikált adatot vagy tárgyi bizonyítékot azok legalább részleges korábbi bejárására. A feltárt járatok összhossza már eléri a 31 km-t, ebből kutatásaink kezdete előtt legfeljebb 6,1 km volt ismert. A fenti adatok méret-kategóriánkénti megoszlását a csatolt táblázat szemlélteti; persze (amint az a vonatkozó hosszakból is kiderül) a már korábban is ismert barlangok túlnyomó része a jelenleginél kisebb kategóriába tartozott. Nem véletlen, hogy az akkori Kis-Jugoszlávia 1 km-nél hosszabb, illetve 100 m-nél mélyebb barlangjainak 1997-ben közzétett listáján ebből a térségből egyedül a Duboki do szerepelt a Georg Lahner osztrák kutató által még 1916-ban (!) felmért, -350 m-es mélységadattal – ma viszont már 6 barlang sorolható az előbbiekre, s 9 barlang az utóbbiak közé. Kevés előzménye volt a járatok térképi ábrázolásának is: a Duboki do már említett, az első szifonig terjedő felmérésén kívül mindössze a Kotorba vezető főút menti Golubinja – azaz Galambos – barlangról és az általunk Szamarasnak nevezett Bojanovica-ról ismert Martel (1894) illetve Lahner felvétele. Ehhez képest a tárgyév adatok feldolgozásával 33 barlangról, összesen 22,7 km járatról áll majd rendelkezésre poligon-

mérésen alapuló térkép, további 78 barlangról pedig térképvázlat.

Barlangok számának és összhosszának megoszlása (zárójelben a már korábban is ismertek)

méret-kategória	> 5 km vagy > -500 m	1-5 km v. -200-500 m	0,5-1 km v. -100-200 m	200-500 m v. -50- 100 m	kisebb	2014 Σ
barlang szám	3 (3)	4 (-)	4 (3)	28 (5)	131 (13)	170 (24)
összhossz (km)	14,7 (3,5)	5,9 (-)	2,3 (1,1)	3,9 (1,0)	4,2 (0,5)	31,0 (6,1)

Mindezek alapján nem szerénytelenség azt állítani, hogy expedícióink – amelyek munkájában eddig már 287 magyar barlangkutató vett részt – meghatározónak bizonyultak a térség felszín alatti világának megismerésében és fotók-térképek segítségével történő megismertetésében. A kutatásokat természetesen jövőre is folytatni kívánjuk.

Hegedűs András–Takácsné Bolner Katalin

9. EUROPELEO FORUM

Herkulesfürdő, Románia
(2014.08.22-24.)

A FSE (Európai Barlangtani Szövetség) 1990-ben alakult azzal a céllal, hogy elősegítse az európai barlangok feltárásaival, állagvédelmével, monitorozásával, kutatásaival kapcsolatos információk megismertetését, és széles körű tapasztalat- és információ cserét biztosítson a tagországok számára. Az idei találkozót Romániában Herkulesfürdőn rendezték meg a 20 éves Román Barlangtani Szövetség éves találkozójaival együtt, melyre 22 országból több mint 250 regisztrált résztvevő jelentkezett.

Herkulesfürdő évszázadok óta ismert és kedvelt turistaközpont, mivel a Cserna folyó mentén feltörő természetes meleg forrásokat már a római birodalom idején is fürdőként használták. Később a Monarchia idején gyönyörű fürdővárossá építették ki a völgyet, melynek egykori pompájából mára csak a romok maradtak. Később a romok mellett egy romániai "modern" stílusú városrészsel egészült ki a terület, tízemeletes vasbeton szállodák és hűssütő bódék furcsa egyvelegével. Herkulesfürdő tökéletes példája annak, hogy egy fantasztikus természeti adottságokkal, és csodálatos építészeti örökséggel megáldott területet hogyan lehet végérvényesen és valószínűleg visszaállíthatatlanul tönkretenni.

A rendezvény az Afrodita szálló konferencia termeiben került megrendezésre, de sajnos a rendezők számára beígért támogatások hiányában a meghirdetett helyszínek közül csak 2 termet lehetett igénybe venni. Így általános volt a programok torlódása és az információ hiány, hogy éppen hol és pontosan mit lehet látni, hallani. A kicsit balkára sikeredett rendezés ellenére sokféle program és látnivaló várta az oda érkezőket.

A konferencia során harmadik alkalommal került megrendezésre az Európai Bar-

langvédelmi Szimpózium, melynek keretében érdekes előadások segítségével mutatták be az elmúlt évek során megvalósult barlangvédelmi tevékenységeket. A barlangvédelem mellett a rendezvényen kiemelt szerepet kaptak az európai tagországok által szervezett külföldi expedíciók bemutatkozásai, valamint a barlangi mentésre alakult szervezetek találkozási és gyakorlatai. Az előadások és a poszterek mellett a barlangi művészetek, fotók és filmek versenyét is megrendezték, valamint a kitelepült néhány standon barlangi felszerelések és egyéb kiegészítők vásárlására is lehetőség nyílt.

A rendezvény keretében az európai szervezet közgyűlése is ülésezett. A maratoni összejövetelen az alapszabály több pontjának módosítása mellett – melynek eredményeképpen az elnökség összetétele is változni fog a jövőben – a szervezet gazdálkodása és egyéb tevékenységei is részletesen bemutatásra kerültek. A szer-teágazó tevékenységek közül az EuroSpeleo Project programot emelném ki, melynek keretében 5000 Euro támogatási összeg lett elkülönítve a tagországok által külföldi országokba szervezett expedíciók támogatására. Magyar expedíció még sosem pályá-zott, pedig a sikeres pályázatokat megismerve több expedíciónak is ott lehetne a helye a nyertesek között. Az expedícióként átlagosan 500 Eurós támogatás egyik feltétele viszont, hogy 5 különböző országból kell hogy résztvevői legyenek a túrának, mely feltétel a nemzetközi kapcsolatokat hivatott erősíteni. Több támogatott expedi-ciónak amúgy voltak magyar résztvevői, remélhetőleg a szakmai napokon ők majd be is számolnak az ottani eredményekről és a tapasztalataikról.

Az ülések és az előadások mellett korlátozottan volt lehetőség a környék néhány barlangjának megtekintésére is, de a kis létszámú csoportok és a viszonylag nagy távolságok miatt ez csak keveseknek adatott meg.

A rendezvény amúgy remek alkalmat adott új információk megismerésére, és további nemzetközi kapcsolatok kialakítására, melyre legközelebb a 10. EuroSpeleo Forum keretében nyílik lehetőség, melynek házigazdája Olaszország lesz.

Egri Csaba

HÍREK, HIRDETMÉNYEK

BARLANGI MENTÉS A RIESENDING-ZSOMBOLYBÓL

Részletek az év mentésének krónikájából:

2014. június 8-án három tapasztalt barlangkutató ereszkedett le a Berchtesgaden közelében lévő Untersbergen található Riesending-zsombolyba. Pünkösöd szombatról vasárnapra virradó hajnalban kb. 1,30 perckor több mint 1000 méteres mélységben egyikük sisakját egy lehulló kő találta el. A kutató ennek következtében koponyasérülést és egy vérző fejsérülést szerzett, s elvesztette az eszméletét. Két társa közül az egyik 12 órás mászás után ért felszínre és hívta a mentőket.

A riasztás utáni első órákban több tájékozódo bejárás is történt a barlangban, melynek keretében a helyszínre érkezett osztrák és német barlangi mentők 400 méteres mélységig jutottak le. Egy két főből álló team pünkösöd hétfőjén érte el a sérültet.

Megérkezésükig a hátramaradott társ látta el a sérült őrzését és a legszükségesebb mentőorvosi feladatokat.

Miután egyértelművé vált, hogy a súlyosan sérült felszínre juttatása a fennálló körülmények között csak a legjobb képességű nemzetközi barlangi mentőkből felállított csapat közreműködésével lehetséges, ezért riasztották a svájci barlangi mentőket is, de a következő napokban megérkeztek a horvát és az olasz barlangi mentők is. Összességében 728 fő érkezett a helyszínre, akik közül 202 fő dolgozott a barlangban. A gyógyszerek, élelmiszerek és kommunikációs eszközök mellett többek között mintegy 10 000 méter kötél került beépítésre. Az emberi erőt végsőkéig kimerítő mentőakcióról sokáig nem lehetett tudni, hogy sikeresen fog-e végződni. Szerencsére a sérült állapota a további napokban annyira stabilizálódott, hogy maga is aktívan közreműködhetett a mentési akcióban.

A berchtesgadener tűzoltóság felállított egy raktár- és médiacentrumot, ahonnan irányították a szállításokat, szükségsszállást alakítottak ki a mentésben résztvevőknek. Kiépítésre került egy helikopterleszálló pálya is.

2014. június 19-én a sérült elérte a barlang kijáratát, ahonnan egy rövid orvosi vizsgálat után helikopterrel kórházba szállították. Ott súlyos kopolyasérüléseket állapítottak meg; kezelésüket azonnal megkezdték, melynek következtében lassú javulás kezdődött nála.

Az akció költségei még nem ismertek.

Mitteilungen des Verbandes der deutschen Höhlen- und Karstforscher e.V. Nr. 2/2014

BEMUTATJÁK A CSERSZEGTOMAJI-KÚTBARLANGOT

Látogatóhelyet alakít ki a cserszegtomaji önkormányzat a kútbarlang bejáratánál. Mivel a ritka természeti képződmény csak korlátozottan látogatható, tárlókat helyeznek ki, hogy mindenki megismerhesse.

Átalakítjuk a bejárat környezetét. Egy fal épül, melyre három, megvilágított tárló kerül. Ezekben szövegekkel és képekkel mutatjuk be a barlangot, hogy bárki bepillanthasson annak csodálatos világába. Ez a bemutatóhely egyébként része lesz annak a látogatóközpontnak, melynek részeként a temetővel és templommal övezett szakrális helyhez illően alakítjuk át a környezetet. Parkoló, kerékpáros kikötő is készül a terület közelében, és egy mesterséges dombot, rajta egy keresztutat is kialakítunk. A turisztikai fogadóhely területén természetesen pihenőhely is épül majd – sorolta a terveket a település vezetője.

Néhány éve kapta meg a Kútbarlang – nagyszámú szavazat révén – a Zala megye csodája címet. A márványtábla is felkerül majd a falra.

A hévíz által kioldott cserszegtomaji kútbarlangot a helyi temető mellett véletlenül fedezték fel 1930-ban, egy kút ásásakor. Azóta folyamatos a feltárása. A Takács Ferdinánd vezette Labirint Barlangkutató Egyesület már 25 éve kutatja és tárja fel, azóta számos új járatrendszert, szintet és barlangrészt is felfedeztek. Az 1990-es évek végén élettani és klimatológiai expedíciót szerveztek, hogy még jobban megismerjék a természeti képződményt, a vizsgálatok eredményeként pedig kiderült: gyógyhatással is bír.

Néhány évvel ezelőtt elkészítettük a 3320 méter hosszúságú cserszegtomaji kútbarlang térképét. A barlang ritka természeti kincseket rejt, megközelítése és bejá-

rása azonban nehézkes, így csak korlátozottan, főleg szakemberek számára látogatható. 52 méter mély kúton lehet lejutni kötéltechnikával, visszafelé pedig kötélbiztosítással, vaslétrán lehet felmászni. A termek között jobbra kúszva lehet közlekedni – mutatta be a barlangot Takács Ferdinánd, a Labirint Barlangutató Egyesület elnöke, aki még hozzátette: a tárlókban az általuk összeállított anyagok között azokat a barlangokat is bemutatják, melyek Cserszegtomaj közigazgatási területén belül találhatóak.

Keszev Ágnes nyomán

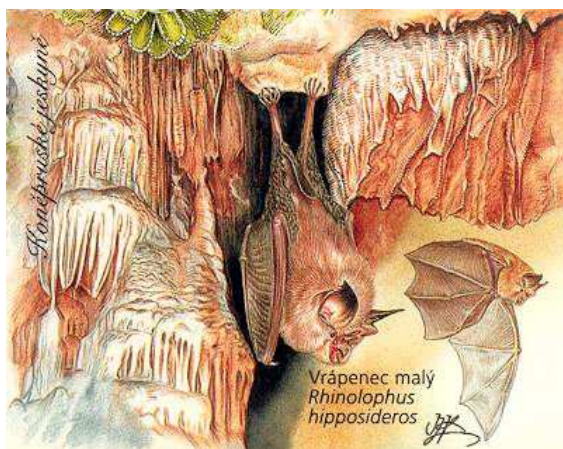
<http://zaol.hu>

ÚJ BARLANGOS BÉLYEGBLOKK

A Cseh Posta 62 korona értékű bélyegblokkot adott ki. A Csehszlovákia kulturális (Karlstejn vára) értékei, növény- és állatvilága mellett egy kockában az idegenforgalmi Koneprusi-barlangot mutatja be, gazdag cseppkődísz között egy függő és egy repülő kis-patkós denevérrel.

↓

Speleo Sport Őszi áraink

Cordura overall (700 g./m²) extra nagy foltokkal: 22 000 Ft.

Standard overall cordura foltozással: 18 500 Ft.

Hobby overall: 16 500 Ft.

Műnyúl: 9 500 Ft.

Cserélhető betétes könyök- és térdvédő: 2 500 Ft.

Szoros bag, kicsi: 2200 Ft. Nagy: 2400 Ft.

Bag 40L: 6000 Ft. Bag 60L: 6500 Ft.

Bag 80L: 7500 Ft. Expedíciós: 9000 Ft.

Fejlámpák 160-180 lumen fényerővel, 9000–16 500 Ft-os áron.

Petzl Stop: 24 600 Ft. Pantin: 14 000 Ft.

Croll: 11 200 Ft. Ascension: 13 000 Ft.

Vertex: 19 600 Ft. Elia-Elios: 14 000 Ft.

Myo RXP: 21 600 Ft. Tikka XP: 12 800 Ft.

Fixo Duo: 27 450 Ft. Duo Led14: 33 360 Ft.

Csütörtökönként 17 órától megtaláltok minket rendeléseitekkel a Pál kocsóban egy pohár sör mellett.

*Üdvözlettel
Kocsis András*

Elérhetőség: 1094. Bp. Balázs Béla u.30.

06 20 367 6964

06 1 785 9551

www.speleo.hu

MKBT TÁJÉKOZTATÓ

Megjelenik minden páratlan hónap elején (lapzárta: minden páros hónap 10-én)

Kiadja a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat

1025 Budapest, Pusztaszeri út 35.

Tel.: 346-0494, tel./fax: 346-0495. E-mail: mkbt@t-online.hu

Szerkesztő: Fleck Nóra. Felelős kiadó: dr. Leél-Óssy Szabolcs

A tájékoztató számára leadott cikkek, anyagok tartalmáért a szerzőik felelősek.

Elektronikus adathordozókon érkező anyagokat World formátumban tudunk fogadni.

